

YORGAKI DANDİNİ

(*George Dandin*)

Istanbul Kız Muallim Mektebi Edebiyat Muallimi Mustafa
Nihat Bey tarafından haşiyeye ve notlar ilâve edilmiştir.

Her hakkı tabiidir.

Naşiri :

KANAAT KÜTÜPHANESİ

1933

MOLIERE — AHMET VEFİK PAŞA
Külliyatı

- 1 Savruk (*L'Étourdi*)
- 2 İnfiali aşk (*Dépit Amoureux*)
- 3 Dudukuşları (*Les Précieuses Ridicules*)
- 4 Kocalar meksebi (*L'École des Maris*)
- 5 Kadınlar mektebi (*L'École des Femmes*)
- 6 Zor nikâhı (*Le Mariage Forcé*)
- 7 Tartüf (*Le Tartufe*)
- 8 Don Civanı (*Don Juan*)
- 9 Tabibi aşk (*L'Amour Médecin*)
- 10 Adamcıl (*Le Misanthrope*)
- 11 Zoraki tabip (*Le Médecin Malgré Lui*)
- 12 Yorgaki Dandini (*Georges Dandin*)
- 13 Azarya (*L'Avare*)
- 14 Dekbazlık (*Les Fourberies de Scapin*)
- 15 Okumuş kadınlar (*Les Femmes savantes*)
- 16 Meraki (*Le Malade Imaginaire*)

YORCAKI DANDİNİ İÇİN

Yorgaki Dandini, karısı tarafından hayâsızca aldatılan bir kocanın hikâyesidir. Ve kadın, kocasını o kadar maskara eder ki seyirciler de onunla birlikte kocanın bu biçare haline güler. 1668 Temmuzunda oynanan bu piyes büyük bir muvaffakiyetle karşılaştı. Ve bir hayli zaman bunu muhafaza edebildi. Asıl XVIII. ci asır muharrirleri tarafından *ah'âki olmamakla* itham edilmeye başlandı Bütün piyesleri arasında Molière'in, kadını, haksız olarak, kocasını aldatır vaziyette gösteren bu tek piyestir. Zaten Molière'e hiç te taraftar olmıyan Rousseau bilhassa bu piyes vesilesiyle Molière'i cemiyet nizamlarına ve onun en mukaddes temellerine hürmetsizlik ve onları zayıflatmakla itham etti. Babaların oğulları, kocaların kadınları, efendilerin hizmetkârları üzerlerindeki hakları ve onlara karşı vazifeleriyle alayı buna delil olarak ileri sürdü. Fakat düşünmeli ki araştırmacılar bu piyesin İsanın doğumundan çok zaman evvel hintçede vücuda getirildiğini ve o dilden farsçaya, oradan arapçaya ve ondan ibraniceye; ibraniceden de süryani diline ve bundan da grek lisanına nakledildiğini bulmuşlardır. Molière'in almış olduğu memba da Boccace'tır ve o da XII. ci asırda yazılmış bir seçme mnazumeler kitabından bu mevzuu almıştır. Molière, bunu o tarihteki fransız cemiyetinde hüküm süren salgına tatbik etmiştir. Ve bu kıssanın hissesi de şu

konuşmadan çıkarılabilir : George Dandin = Yorgaki Dandini karısı Angelique=Irinî'den' sorar: " Ya bana şuhut karşısında olan taahhüdünüzü, nikâhlılık itaatini böyle mi yerine getireceksiniz?," Ve şu cevabı alır: "Ben size ne taahhüt, ne vaatler ettim? Nikâhta bir "He!,,demek âdettir diye lâkırdıyı ağızımdan kopardılar. Yoksa beni almazdan siz bir kere bana danıştınız mı idi? Anamı, babamı beğendiniz, onların rızasını tahsil ettiniz. İşte, onları aldınız. Bana bir şey sorulmadı. Bir şikâyetiniz varsa, varınız, şimdi onlara anlatınız. Ben, esir olmuş gibi, öyle söze baş eğme aşıklısı değilim. Borcum, vazifem de değil. Lâline elveren dayansın. Bana da bir diyeceğiniz varsa pederle valideye söyleyiniz., İşte Molière'in fikirlerine nazaran piyesten çıkarılacak hisse bu. Ona göre bir genç kızın rızasını almadan onunla evlenenler her türlü cezaya müstahaktır. Piyesi bu noktadan ele almak lâzımdır. Bununla beraber inkâr edilemez ki, Irinî'nin kocasını bu kadar acı cezalandırması ve muharririnin bu biçimi kabulü adalet sınırını aşılıyor ve aza verici bir intiba bırakıyor.

Aynı piyes 1291 de *Kıskanç Herif* adıyla türkçeye tercüme de olunarak Lâtürki matbaasında basılmıştır.

(Dandini kelimesi fransızcada yürüyüşü, hal ve tavır herkesinde başka olanlar için kullanılmış bir lügattir. Türkçede *dan* akıl, fikir manalarına olduğu gibi Niğde ve havallisinde *Dandik* maymun iştahlı, Balıkesir ve civarında yaşı ile uygun giyinmiyen züppe, Samsunda dar ve kısa elbise manalarını ifade ediyor. Küçük çocuğu elleri arasında hoplatmaya da *Dandik etmek* deniyor. *Dandin* İsparta ve Konyada nazlı manasına kullanılmaktadır.)

YORGAKI DANDINI

(George Dandin 1668)

ŞAHISLAR

GEORGE DANDIN (*Yorgaki Dandini*), zengin köylü, Irinî'nin kocası.

ANGÉLIQUE (*Irinî*), Yorgaki Dandini'nin karısı, ve Kaçivelâki'nin kızı.

M. De SOTENVILLE (*Kostaki Kaçivelâki*), Beyzade, Irinî'nin babası.

Madame De SOTENVILLE (*Kokona İzmarajla*), Kaçivelâki'nin karısı.

CLITANDRE (*Samurkaş*), Irinî'nin yanığı.

CLAUDINE (*Katınko*), Irinî'nin beslemesi.

LUBIN (*Yanko*), Köylü, Samurkaş'ın hizmetçisi.

COLIN (*Marko*), Yorgaki Dandi'nin hizmetçisi.

(Sahne, Yorgaki Dandini'nin evinin önünde geçer.)

BİRİNCİ FASIL

MECLİS I.

YORGAKI DANDİNİ, yalnız.

Ah! Meğer beyzade¹ kızı ne acayip mahlûk demek imiş! Benim evlenişim, haddinden ileri göz atan köylülere ve beyzade ocağına çatıp ta akranından üste tırmanmaya heves edenlere açık söyler bir derstir. Kişizadelik, kendi payına, iyi şey. Elbette çelebilik âla şey. Ama, engelleri, öyle, başa belâdır ki yeltenip te baya² sürtünen gedanın³ vay haline. Ben, bunu iyi öğrendim. Neyleyeyim ki ziyarı, şimdi, kendi sırtım çekiyor. Aklım sonradan geldi. Bizim gibi köylünün, beyzade hanedanına girmesi ne acı zehir olduğunu her gün tadıyorum. Çekilmez tavırlarını çekiyorum. Bunlar, bizim gibi insana, hısım ve yoldaş olmaz. Kesesine yakın olur; malımıza nikâh ederler. Ben, bu zenginliğimle beraber kendini benden büyük tutan bir karıyı almaktan ise âdeta köylüden bir hayırlının damadı olmak daha iyi olurdu. Hem de kendi karım bayağı adamı bile beğenmeyip, benden ayrılıyor. Karım bey-

1. *Beyzade*, ve ilerde geçecek olan *Kişizade*, *Asılızade*.

2. *Bay*, zengin, bey.

3. *Geda*, fakir, dilenci.

zade kızı olmazdı ama beni koca bilirdi; ben de evimde ağa olurum. Ah, Mastro¹ Yorgi, ah belâlı Yorgaki Dandini! Sen kendin ettin bu halı, senin amelindir. Çek te mehel olsun. Şimdi, evim başıma zindan oluyor, kendi deliğime sokulayım desem baş-
ağrısı hazır. Pelâ karşıma çıkar.

MECLİS II.

YORGAKI DANDİNİ, YANKO

YORGAKI DANDİNİ, kendikendine ve Yanko'nun evinden çıkışını görerek.

Ah, ah! Vay, şu zevzek ne geziyor bizim evde?

YANKO, kendi kendine. Yorgaki Dandini'yi görerek.

Bre! Bu herif beni gözetiyor.

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendine.

Beni tanımıyor.

YANKO, kendi kendine.

Acaba bir sezdiği mi var?

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendine.

Bak, bana baş bile kesmiyor². Budala.

1. *Mastro*, efendi.

2. *Baş kesmek*, ihtiram için baş eğmek.

YORGAKI DANDINI

YANKO, kendi kendine.

Benim buradan çıktığımı, korkarım, varıp söyler.

YORGAKI DANDINI

Uğur ola.

YANKO

Çelebim ömrünüz çok olsun.

YORGAKI DANDINI

Siz, sanırım, buralı olmamalısınız?

YANKO

Hayır, çelebi. Yarınki panayırı gelip seyrettim.

YORGAKI DANDINI

Ey canım, bana baksana. Sen, zannım, şu kapıdan çıktın.

YANKO

Sus.

YORGAKI DANDINI

Nasıl sus?

YANKO

Aman, sus ol, canım çelebi.

YORGAKI DANDINI

YORGAKI DANDINI

Ey, ne var? Niçin sus olayım?

YANKO

Sükût! Benim bu evden çıktığımı söylememeli.

YORGAKI DANDINI

Ne diye?

YANKO

İşte ne diye ise.

YORGAKI DANDINI

Ama, niçin canım?

YANKO

Ya, bizi duyarlar, şeytan kulağına kurşun.

YORGAKI DANDINI

Yok, yok. Kimse duymaz.

YANKO

Ben bu evin kokoniçasına¹ yeşillenen² bir çelebi¹ Kokoniça, genç hanım, evsahibi.² Yeşillenmek, yumuşak muamele etmek, güzele bakmakla gönül eğlendirmek.

tarafından geldim. Gizli söz getirdim. Bunu kimse bil-
miyecek. Zevkına vardınız mı ?

YORGAKI DANDINI

Ya ? Ey, bak ne demeli.

YANKO

Tolipon, bunun için "İşte gözet. Kimse görüp an-
lamasın.", dediler. Şimdi farkına varıyor musunuz ?
Ben de size yalvarırım, beni gördüğünüzü sakın kim-
seye açmayınız. Deveyi gördün mü yiden olsun. Ben,
işimi gizli görmesini severim, *kataların*¹ ?

YORGAKI DANDINI

Ah, ne güzle !

YANKO

O os, herkes diyorlar ki, kocası pek kıskanç imiş,
karısına yanık² geldiğini istemezmiş. Eğer iş kulağına
gidecek olursa kıyamet koparır diyorlar. Yerin kulağı
var Anladınız mı kazın ayağını ?

YORGAKI DANDINI

Zâhir, zâhir !

YANKO

Bu işlerden onun hiç haberi olmamalı.

¹ Anlıyor musunuz ?

² Yanık, aşık.

YORGAKI DANDINI

Elbet, elbet.

YANKO

Onu usuletle aldayıp¹ yere vuracaklar. Anladınız mı
uyuz eşek destanını ?

YORGAKI DANDINI

Ne demek, ne demek ?

YANKO

Onun evinden çıktığını gördüğünüzü bir yerde
söyliyecek olursanız; pişmiş aşa su katarsınız. Anlı-
yor musunuz bamyanın faziletini ?

YORGAKI DANDINI

Ne şüphe, besbelli ! Ama, o, seni gönderen ada-
mın adı ne oluyor acap ?

YANKO

Bizim köyün şimdiki ağası. Beyzade... neste²
püf... *pos ton lene*³... Allah cezasını versin, adını
uydurup dilimi döndüremiyorum. Of, adı batsın, Sa-
mu... Samurkaki, ha, Çelebi Samurkasi.

¹ Aldamak, aldatmak, hileye getirmek.

² Taaccüp ve hayret anlatır.

³ Nasıl derler.

YORGAKI DANDINI

Hani ya bir delikanlı. Evi şu nestede ?

YANKO

Evet, evet, *malista*¹ ta kendisi. İşte şu ağaçların arkasındaki kırmızı konak.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Hi, o dört dirhem bir çekirdek yosma bunun için meğer bize komşu olmuş. Bak, burnum kokuyu iyi almış ki ben de tastamam ondan şüpheleniyordum.

YANKO

*Matoseo*², ne güzel adam ki bir öylesini daha hiç göremezsiniz. Sade şu kadına gidip, vurulduğunu³, hem de biricik⁴ onunla sohbet istediğini söyleyivermek için üç tane altın kaptırdı. Bana, bari bir zahmeti olsaydı. Ben, bütün gün çalışsam, canım çıksa gene on kuruş alamam.

YORGAKI DANDINI

Sen de o işi becerebildin mi barım ?

1. Tasdik yerinde.

2. Yemli.

3. *Vurulmak*, aşık olmak.

4. *Biricik*, bir defacık.

YANKO

Hay, hay. İçerde bir Katinko var; benim ne dediğimi o cin fikirli kız birden anladı. Doğru beni götürdü, kadınıyla görüştürdü.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Hay, hain besleme.

YANKO

Matin pisti! o Katinko ne tepeden tırnağa güzel, parlak bir kız. Aklımı alıverdi. O kayıl olsa varmıya; onu şimdi alırdım.

YORGAKI DANDINI

Öyle ama çelebiye karşılık kadın ne cevap etti bakayım ?

YANKO

Dedi ki... (dur göreyim ne dedi, toplıyabilir miyim.) Ha, dedi ki, beyzadeye de ki dedi... dur bakayım, nasıl kıvrırdı... hi hi hi hi hi hi ha... beyzadenin kendisine olan iltifatından pek razı oldu. Ama, kocası bethuy, titiz bir ipsiz sapsız olduğu sebepten sakın bir şey belli etmemesini rica etti. Birlikte sohbet etmeleri bir hile düşünüp uydurma muhtaç olur dedi.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Hay, canı çıkası karı.

YANKO

Bre canım, ne çok eğlence olacak. O gelecek, herifin dolaptan hiç haberi olmayacak. İşte bu, çok, çok tuhaf olacak. Kıskançlık belâsıyla burnu sarkacak. Kuyruğu kısılıp tava sapına dönecek, *zenine alisiyya*?

YORGAKI DANDINI

Gerçek öyle.

YANKO

Ey, hoşça kalınız. Ama, sesi keşmeli, ağzı yummalı. Yoksa, bir ağızdan çıkan bin ağıza yayılır, herif te duyar.

YORGAKI DANDINI

Öyle ya, öyle ya.

YANKO

Ama, ben hiç belli etmem. Bilmezlikten gelirim, *mata matyam*. Ben, çok ince şeytanlık bilir kurnazım. Beni gören tınmaz melâike sanır. Ey, hoşça kalınız çelebi.

MECLİS III.

YORGAKI DANDINI, yalnız.

Ey, Yorgaki Dandini! İşte görüyor musun karın sana ne oyun eder? Senin evinde hep düzen¹ gider.

1. Düzen, hile.

Kibar kızı isterdin, öyle mi Dandini? İşte o da sana her türlüünü yutturur. Çamura batıp boyunun ölçüsünü aldın. Sen öcünü alamazsın. Semerini bile döve-mezsın. Onun beyzadeligi senin kolunu büker. Kendi eşini arıyan, bulan koca; hiç olmazsa, ırzını zoruyla hıfzeder. Karı, köylü kızı olsaydı şimdi sopa sallamıya¹ bile gücün yeterdi. Ama, yok, sen kişizadelikten tatmak isterdin; izzet sahibi olmasını kurdun; evinde rahatın sana battı Göründü² şimdi halini. Kişinin izzeti de elindedir, zilleti de. Çekindi³ şimdi belânı. Bak, kendi evine sahip olamıyorsun. Yokladığın çakmak taşı çıktı. Ah, aman, bir kızıyorum, bir afatlıyorum ki kendi kendimi tokatlayacağım geliyor. Gamdan ölmem, şimdi gayretten helâk olacağım. Öfkeden boğulacağım. Arlanmaz karı, hem oynaş haberine kulak tutar, hem de³ uğursuza karşılık vadeyleyler. Ama, canım çıksın, bunu yanına komam, bu fırsatı kaçırmam. Hemen varayım, atasına anasına şikâyet edeyim. Kızlarının bana işlediği marifeti gözleriyle görsünler de ondan öcümü alsınlar. Hah, tamam. İşte buraya ikisi de vaktinde geliyor.

MECLİS IV.

BEYZADE KOSTAKI KAÇİVELÂKİ, KOKONA İZMARAGDA KARACA, YORGAKI DANDINI

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Nedir o, damat? Sizi telâşta görüyorum.

1. Sopa sallamak, dayak atmak.

2. Göründü, çekindi, gör bakalım, çek bakalım.

3. Kaltak [nüsha]

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Boşuna da değil, gördüğünüz ya. Ben tevekkeli mi..

KOKONA İZMARAĞDA

Ah, canım damat! Ne acayip terbiyeniz var ki adamı görüp te hiç bir selâm sabah etmezsiniz. Ağzınız kirada mı yoksa?

YORGAKI DANDINI

Başımda ne yeller eser; bilseniz de ona göre söylersiniz a kaynana.

KOKONA İZMARAĞDA

Vay, gene mi, damat? Canım, bu kadar da dünyasını tanımamak, ya adam kiminle söyleştiğini bilmemek olur mu? Artık kibar kısmıyla muameleyi size öğretmek te kabil olmayacak mı?

YORGAKI DANDINI

Neden dolayı?

KOKONA İZMARAĞDA

Benim huzurumda böyle teklifsizlik etmekten vazgelmiye, ya öyle yüzüme karşı kaynana demeyi feragatle Kokona Tomanıçe diye hürmet etmiye netice-i kelâm¹ aklınız ermiyecek mi, diliniz dönmiyecek mi?

1. Netice-i kelâm [ikinci bastılıştta yok.]

YORGAKI DANDINI

Of, aman! *Nasas hro*¹, siz bana damat dersiniz; ben size kaynana dememeli mi?

KOKONA İZMARAĞDA

Bu lâkırdı çok su götürür. Beş parmak bir değildir. Şurası malûm olsun ki benim gibi aslızadeye o kaynana tabiri sizin ağzınızın kaşığı değildir. Bize her ne kadar damat oldunuz ise de gene kendi miktarınızı bilmeli: Sizinle aramızda dağ var, *ame*.²

KOSTAKI KAÇIVALÂKI

*Ağırpi nu kokona*³, yeter artık. O lâkırdıyı boşlayalım⁴.

KOKONA İZMARAĞDA

Ah, canım beyzade *sas revaa*, siz böylesiniz. Bu müsaade sade size mahsustur. Halka haddini bildirmek istemezsiniz.

KOSTAKI KAÇİVELÂKI

*Mesiveho iti kokona*⁵, bana bu yolda bahis öğretilmez. Ben, övüdüümü çoktan aldım. Ömrüm içinde

1. Kurban olayım.

2. Öyle ya.

3. Sevgili kokona.

4. *Lâkırdıyı boşlamak*, ardını bırakmak, vargeçmek.

5. Affedersin kokona.

[Ben yirmi kere salâbetle ispat ettim hakk-ı riayetimin kılından geçecek adam olmadığını. Ama, şimdilik bir işaret yetiştir. Ârife bir gül yeter kokmıya¹. Ey, damat, bakalım şu zihnimizdeki gezen ne oluyor?

YORGAKI DANDINI

Mademki düzcesine işimi söylemek iktiza ediyor. Size diyeyim efendim Beyzade Kostaki Kaçivelâki ki...

KASTAKI KAÇİVELÂKİ

Yavaş, damat yavaş. Malûmunuz olsun ki halkın yüzüne karşı ismiyle çığırnak edep değildir. Kendimizden büyüğümüze kısaca beyzadem diye hürmetle hitap etmeli.

YORGAKI DANDINI

*Poli kala*²! Aman ey, kısaca beyzadem, *ke ohi*³, Beyzade Kostaki Kaçivelâki, işte size diyeceğim şu ki, benim karı...

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Ağalye ağalye,⁴ dur, damat dur, canım. Şurası da malûmunuz olsun ki bizim kızıma öyle "benim karı," denmez.

1. Kokmak, koklamak,

2. Pek alâ.

3. Hayır, yanlış oldu.

4. Yavaş, yavaş

YORGAKI DANDINI

Patlıyacağım. Ey, şimdi ha kudurup çatlıyacağım. Vay, karı, benim karım değil mi?

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

*Zen lego ohi*¹. Evet damat, kızımız sizin zevcenizdir. Ama, kendi akranınız da değildir ya? Ona hürmet etmeniz lâzımdır. O, sizin küffünüz olsaydı öyle "karım," diye çağırarak olabilirdi.

YORGAKI DANDINI, kendi kerdine.

Ey Yorg Dandini,² bak, ne berzahlara uğradın. Sen ettin bunu kendine sen. (Yüksek sesle.) Aman, lütfediniz, biraz da beyzadelik davasını bir yana koyunuz. Müsaade eyleyiniz, ben şimdilik meramımı dilimin döndüğü kadar size söylüyüm. (Kendi kendine.) Of, bu baş ağrısı belâ, yere girsin. Ocaklarına incir dikilsin, alnımın kara yazısı. (Kostaki Kaçivelâki'ye.) İşte diyeceğim bu ki ben evlenmekten hiç hoşnut olamıyorum.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Vay damat, acaba sebebi ne oluyor?

KOKONA IZMARAĞDA

*Ti logos*²! Bu karabet size az nimet midir?

1. Hayır demem.

2. Bu nasıl söz.

YORGAKI DANDINI

Kokona derim : çünkü öyle demeli imiş ; ne nimet var bana bunda sanki ? Fen evlendiğimin ne hayrını gördüm bakalım ? Bu oyun sizce fena olmadı, *mesimiyasiyu*, ben olmasaydım işiniz duman, haliniz yaman, umurunuz darmadağan idi. Benim paralar sizin koca koca kovuklara, deliklere yama oldu. *Polî kala*. Ama, ben ne öğrendim, bakalım ? Adıma bir kuyruk takıp uzattınız, Yorgi Dandini, vaktâ, sayenizde şimdi Çelebi Yorgaki Dandini oldu. Kazancımız, kârımız bu mu ? Aldın ipek sattın ipek, hani kârın a köpek ?

KOSTAKI KAÇİVELÂKI

Vay dama, siz Kaçivelâki hanedanına intisap iftiharını az bir devlet mi sanıyorsunuz kendinize ?

KOKONA IZMARAĞDA

Ya bizim soyumuz sopumuz Karacalar hanedanı ? Bizim sülâlemizin kız tarafından bile evlâda necabeti geçer. Hem baferman imtiyazlıdır ; zadedân şerefiyle anılır. Bu imtiyaz şerefine sizin evlâdımız da kişizade olacaktır. Bunu anlamıyor musunuz ?

YORGAKI DANDINI

Ne güzel ! Evlâdım kişizade olacak ama bir çaresine bakılmazsa ben peşin kepezeliği takınacağım, bir koskoca kokoroz¹ olacağım.

¹. *Kokoroz*, stvri, çirkin kılıklı şey. *Kokorozlanmak*, dikilmek, dik gelmek, boynuzlanmak.

KOSTAKI KAÇİVELÂKI

Damat, bu nasıl lâkırdı ?

YORGAKI DANDINI

Ey, nasıl olacak. İşte sizin kızınız, kadın kadın-çığa yakışır yolda gitmiyor. Gördüğü işler hep mide bulandırıyor. Sağ ayakkabıma hiç benzemiyor.

KOKONA IZMARAĞDA

Teos naflaksi, damat, gözetiniz; kendinizi varıp okutunuz. A, siz artık pek taşıyorsunuz. Ağzınızı pek dağıtılıyorsunuz. Benim kızımın soyu soppu temiz, pak. Öyle namus kirletecek şey kabulüne asla müsait değildir, *zen ton katazehti*, *zen ton katazehti* ! Asıl izimiz soy kovar. Üç yüz yıldır Karacalar hanedanında, hamdolsun, dile gelmiş bir kadın yoktur.

KOSTAKI KAÇİVELÂKI

Matospasito pateramu megaspesari, ya Kaçivelâki hanedanında hiç oynak kadın işitilmiş mi ? Bizim ocağımızın erkeklerinde niceliğin şecaat miras olup gelirse kadınlarında da ehl-i ırzlık ışıldar. Hamdolsun alınımız açık, bir eksiğimiz gediğimiz yoktur.

KOKONA IZMARAĞDA

Bizim oruğumuzda¹ bir Elenko Karacazade var

¹. *Oruğ*, *oruğ*, *ilk* ırk, sülâle, kabîle, yakın hışım,

idi ki memleketin valisi bir kos koca kubbe vezirine yüz kese akçeye bile râmolmadı.

KOSTAKİ KAÇİVELÂKİ

Ya bizim ilkimizde bir Mariçe Kaçivelâki varmış. O zamanın mukbil Çakırcı Başısından yirmi bin kuruş kabul edip te bir lâhza onunla sade bir lâkırdı etmesine ne kadar çalışmışlar ise o razı olmamış.

YORGAKI DANDİNİ

Yazık ki sizin kızınız öyle dikbaş, titiz çıkmadı. Benim evime geleli ne pek uysal huy peyda etmiş. Hemen ünsiyet arıyor.

KOSTAKİ KAÇİVELÂKİ

Ne diyeceksiniz sanki, söyleyinizdi damat. Biz kızımızın yolsuz işlerine sahip çıkar¹ adamlar değiliz. Suçunu önüne koyunuz: Ben de, anası da onun hakkından geliriz. Sizin acınızı komayız.

KOKONA IZMARAĞDA

Biz ırz bahsinde lâtife götürmeyiz. Kişizadelerde namus sözü maskaralık mı? Onu, biz oldukça sıkıda büyüttük, terbiye ettik.

YORGAKI DANDİNİ

Ben şu kadarını biliyorum ki şurada bir delikanlı

1. Sahip çıkmak, arka olmak.

var, onunla sakalıma karşı¹ sevişir. Ondan aşk peyami geldi; o da o saat dinledi, kulak verdi, kabul etti. Merhamet ona belki marâzdır,

KOKONA IZMARAĞDA

O *pisi nostna*, anasının pâkdamenliğinden eğer azıcık sapıtsa, eteğini zerre kadar lekelese onun ben kendi elceziğimle boğazını sıkardım.

KOSTAKİ KAÇİVELÂKİ

Eğer ırzını kirliyecek olsa ben kendi hançerimi göğsüne saplarım; oynaşını² da beraber tepelerim.

YORGAKI DANDİNİ

Ben size ne olup gittiğini söyleyip şikâyet ettim. Dâdımı³ artık sizden isterim.

KOSTAKİ KAÇİVELÂKİ

Siz keder etmeyiniz. İkisinden de dâdınızı alırım. Ben yapacağımı bilirim. Kim olsa onu sık boğaz edip hakkınızı almıya ben hazırım. Ama, dediğinizi iyi bilir misiniz?

YORGAKI DANDİNİ

Bre canım, ne demek?

1. Sakala karşı, apaşıkâr. Sakala gülmek, alay etmek.

2. Oynaş, dost, maşuk.

3. Dâi öç.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Hele iyi gözünüzü açınız. Kişizade arasında bu bir batar söz¹. Namusla sizdeki gibi öyle oyun olmaz. Bir yanlış iş tutup başımıza dert açmayınız, çürük tahaya basmayınız, uyur yılanın kuyruğuna basmak gibidir: Zira bunda adam var dağ kaldırır, adam var bir dırı kaldıramaz.

YORGAKI DANDINI

Canım, dediklerim hep doğrudur. İki yeminden ise bir emin. Bu ne demek?

KOS AKI KAÇIVELÂKI, karısına

Zoimu², siz varınız, kızınızdan bir söz anlamakta olunuz Ben de damatla gider, o adamla söyleşirim.

KOKONA IZMARAĞDA

Ah, *arhandamu*³, acaba böyle şey olur mu ki kız kendini böyle bilmesin. Bilirsiniz ki ona ben doğrulukta, edepte nasıl örnek oldum Ömrüm ona nasihatle geçti.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Canım, şimdi işin künhü meydana çıkar. (Yorgaki Dandini'ye.) Damat, siz benimle geliniz de hiç kaydetmeyiniz; kasavet çekmeyiniz. Adamlarımıza ilişenler

1. Batar söz, dokunaklı, iğneleyici söz.

2. Hayatım.

3. Efendim, paşam,

olursa biz ne makam kullandığımız şimdilik size ayan olur, görürsünüz. Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır.

YORGAKI DANDINI

İşte, aradığınız adam bize karşı¹ geliyor.

MECLİS V.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, SAMURKAŞ, YORGAKI DANDINI

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Efendimu, beni tanır mısınız?

SAMURKAŞ

*O iski erhendamu*².

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Benim namım Kamaras Kostaki Kaçivelâki olur

SAMURKAŞ

Memnun oldum efendim görüştüğümüze.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Benim ismim der-i devlette maruftur. Ben genç-

1. Bize karşı. bize doğru.

2. Hayır efendim sizi tanımıyorum,

liğimde Nemçe seferlerinde¹ serdengeçti devşirmelerinin beşli ağalarıyla beraber en ilk şan ve şöhret kazanmışlardanım. Evet, yiğit ölür şan kalır. Beni hâlâ dillerde söylerler.

SAMURKAŞ

Zo'osas, arhandanı, sas filo talâriyasas²!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

O mekarıts sinhorimeros, rahmetlik peder Komos Pavlâki Pantazi Kaçivelâki bizzat Hoten muhasarasında bulunmak şerefiyle mübahi olmuş idi. Onda tercümanlıkla aric-i medaric-i ulüvv i şan olmuş idi

SAMURKAŞ

Pek mesrur oldum. Ben de istihar ederim. Amin, amin lego kemin.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Benim ecdadımdan Postelnikos Andronikos Kaçivelâki dahi zamanında öyle muteber, muhterem adam idi ki tâ o vakitten hanedanımızın malikânesini satıp savıp gelmiyesiyeye Kudüs'e çekilip gitmiye memuren mersul³ oldu.

SAMURKAŞ

Ey, inanırım efendim, olağandır.

1. *Nemçe seferle.i*, Avusturya muharebeleri.
2. Hakipayınızım efendim, ellerinizi öperim,
3. Memur oldu. [İkinci basılış.]

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Bana haber ettiler ki, siz bir taze hatuna takılıp arkasında gezermişsiniz. O, benim kerimemdir. Şu gördüğünüz adam da damatlığımın şerefyap olmuştur. İkisinin de sebebine bu iş pek mütezemdir.

SAMURKAŞ

Kim? Ben mi?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Evet. Ruhsatınızla sizden bu keyfiyeti bir istifsar arzusundayım.

SAMURKAŞ

Bu bir garip bühtan *efendimu!* Böyle şeyi size kim söyledi? *Praksenon prağma¹.*

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Bir iyice bildiğine güvenen adam söyledi.

SAMURKAŞ

Ey, o adam yalan söylemiş. Benim vekarım var, size de hürmet-i faikam aşıkardır. Sizin müteallikâtınıza riayette kusur etmem. Rezaleti irtikâp eylemem. Böyle lâkırdıyı söyleyen elbet bir ahmak iz'ansız, bi-

1. Tuhaflı gıybet.

behre i idrak hayvandır. Başından büyük haltetmiştir.
O no lojo meni skofandiya!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey, buyurunuz bakalım, damat!

YORGAKI DANDINI

Niye bakayım ?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, Yorgaki Dandini'ye.
Cevap veriniz, iştelim.

YORGAKI DANDINI

Siz cevap veriniz.

SAMURKAŞ

O ahmak nadan kim olduğunu bilsem, sizin önünüzde hançerimi karnına saplarım.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, Yorgaki Dandini'ye.

Canım damat, geri kalmayıp sözünüzü ispat edeyiniz.

YORGEKI DANDINI

Bu, ispat olmuş şey. Meydanda dosdoğru bir lâkırıldı.

1. Tamamen bir iftira,

SAMURKAŞ

Efendi u, damadınız mı size o haberi...?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Evet, o geldi, şikâyet etti bana¹.

SAMURKAŞ

Ey, o sizin damadınız olduğuna çok şükürler etsin. Verilmiş sadakaları var imiş. Yoksa, benim gibi bir adam hakkında öyle isnat yapmasını, ona öğretirdim. *Ton hondron paleansropou!*

MECLİS VI.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, KOKONA IZMARAĞDA,
İRİNİ, SAMURKAŞ, YORGAKI DANDİNİ,
KATINKO

KOKONA IZMARAĞDA

Of, aman! Kiskançlık belâsı acayip dert imiş. İşte kızımı getirdim ki hepimiz önünde iş meydana çıksın.

SAMURKAŞ, İrini'ye.

A kokoniçe, siz mi beni kovalarsınız² kocantza size vurgun diye ?

1. İkinci basılan nüshada [bana] yoktur.

2. *Kovalamak*, haber vermek, zemetmek.

İRİNİ

Ben öyle lâkırdıyı nasıl söylerim? Öyle şey olmuş mu acaba? Kim dedikodu etmiş? Bana âşık olsunnlar da ne diyorum görsünler : geleceği olanın göreceği de vardır. Söz söyleyen cevabını alır zâhir. Yanık âdeti olan hilebazlıkları kullanmalı. Gizli haberler, firaklı tezkereler, iştiyakname, kocam olmadığı vakit yahut sokağa çıktığım zaman yolumu bekleyip söz atmalar, şive satmalar... Bunları bütün yapmalı da ben nasıl mukabele ediyorum görmeli.

SAMURKAŞ

Ey, ey kokoniçe! Hiddet etmeyiniz. Kim size bir şey demiş? Ben söz anlar adamım. İz'anım var.

İRİNİ

Ne bileyim ya. Bunda neler diyorlar, bir kere baksanıza.

SAMURKAŞ

Ne derse desinler ama ben size rasgeldiğim zaman ne dediğimi kendiniz bilirsiniz. Ben size baş ağrısı davet edecek adam değilim. Hem size, hem ak-rabanıza ziyade hürmetim vardır, *lâtriyânra*.

KOKON İZMARAĞDA, Yorgaki Dandini'ye.

Ey, görüyor musunuz, damat?

KOSTAKI KAÇEVİLÂKI

Damat, artık keyfiniz geldi mi? Ne dersiniz?

YORGAKI DANDINI

Diyeceğim bu ki, bunlar rüya içinde masala benzer. Ben bildiğimi bilirim. Kurt masalı dinlemem. Daha demin onun yanına meyancısı gelmişti, o da pek güzel kabul etti.

İRİNİ

Ben mi kabul...?

SAMURKAŞ

Ben mi haber göndermişim?

İRİNİ

A Katinko, gerçek öyle mi?

KATINKO

Canıma karim olsun. Bunlar dibelek¹ yalan, düzen.

YORGAKI DANDINI

Sus! Seni murdar, câris²! Senin ne haltlar ettiğini ben bilirim. Gelen gideni sen içeri alırsın. Seni tınmaz melâike seni³! Sen bana nafîle ağız satma.

1. Dibelek, tamamiyle, dibine, köküne kadar.

2. Câris, bağırğan, şamataci, eli bayraklı.

3. Tınmaz melâike, sessiz, eğzını açmıyan.

KATINKO

Eyvahlar olsun, a dostlar! Zeman ne kötü oldu. Benim gibi kendi halinde eksik etek günahsız böyle iftira! Ah!

YORGAKI DANDINI

Sus, hayırlı ayakkabı! Sus, edepsiz! Yere bakar ciğer yakar hain! Ben seni çoktan bilirim ha! Tadını kaçırma alemyaneci¹.

KATINKO

Aman, Kokoniça!

YORGAKI DANDINI

Sus diyorum sana, nabekâr! Sen de kişizade de-
ğilsin ya. Hepsinin ceremesini sana ödetirim, acısını
senin sırtından çıkarırım. Seni çirişli postal²!

İRİNİ

Ama bu yalan öyle bir asılsız yalan, öyle yüreğe
işliyor ki ağzımı açıp cevap vermiye mecalim kalmı-
yor. Yazıklar olsun, insana kocası bühtan etmek ne
fena şey. Benim olanca suçum, kabahatim onun hatt-
rını çok sayıp yüz verdiğim, el üstüned tuttuğumdur.

KATINKO

Zâhir, zâhir.

¹ *Alemyaneci*, dalavereci, oyunbaz.

² *Çirişli postal*, sürtük kadın.

İRİNİ

Benim kabahatim onu adam yerine koyup saygı
saydığım öyle mi? Başıma bu kakılıyor: keşke öyle
suya sabuna dokunan şeyleri ben bilseydim, aklım er-
seydi yüreğim yanmazdı. Kalın sağılcak ile. Ben çeki-
lip, başımı bir bucağa sokayım. Artık böyle siteme
içim dayanamıyor.

MECLİS VII.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, KOKONA IZMA-
RAĞDA, SAMURKAŞ, YORGAKI DANDINI,
KATINKO

KOKONA IZMARAĞDA

Ah, *kaymeni*! (Yorgaki Dandini'ye.) Damat, böyle
ipek gibi hatuna siz lâıyk değilsiniz.

KATINKO

Ant olsun ki ben olsaydım onun dediklerini ger-
çekten yapardım da halini gösterirdim. Şom ağzının yor-
duğuna uğradı. Onun ağzının kokusunu kim çeker?
(Samurkaş'a.) Siz de çeledi, sakın durmayınız. Mera-
minizi icraya bakınız. Önlü önsüz¹ bana öfke ediyor,
ben de gerçekten araya girerim de o halini o zaman
öğrenir.

(Katinko çıkar.)

¹ *Önlü önsüz*, sebepli sebepsiz.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Damat, işte böyle lâkırdılar dinlemeye müstahak oldunuz. Muameleniz herkesi size hasmediyor.

KOKONA IZMARAĞDA

Haydi, haydi damat, bir daha böyle galât işte bulunmayınız. Bunu kulağınıza küpe ediniz, Hem de beyzade evlâdına riayet etmeyi öğreniniz.

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendine.

Hak benim iken, ben kabahatli çıktığıma çıldırırım. Ne yapayım bilmem, kuduruyorum şöyle, tutuşuyorum.

MECLİS VIII.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ, SAMURKAŞ,
YORGAKI DANDİNİ

SAMURKAŞ, Kostaki Kaçivelâki'ye.

Arhandamu, bakınız, bana nafile bühtan oldu, siz de gördünüz. Cenabınıza ikmal-i namus zevabıtı malûmdur: Ârife tarif hecet değil, bana olan nakisanın ikmalini sizden isterim.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Ame ame ti tapi, canım burası pek doğru. Mua-

melât-ı mer'îye iktizası da budur. (Yorgaki Dandini'ye.) Haydi bakalım damat, çelebiye tarzîye veriniz.

YORGAKI DANDİNİ

Nasıl tarzîye canım ?

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Zâhir. Yol budur. Siz, onları yok yere itham ettiniz.

YORGAKI DANDİNİ

Ama, yok yere itham ettiğimi tasdik etmem. Ben bühtanı kabul eylemem, Gözümle gördüğümü söylerim.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Timmeli, canım, şimdi inkâr ediyor ya. İşte inkâr, size tarzîyedir. Siz de münkirden şikâyete hakkınız kalmaz. Yol ile, erkânla şimdi siz, ithamı geri almalı.

YORGAKI DANDİNİ

Vay, demek ki onu odamın içinde karımla tutsam inkâr ediverirse iş biter öyle mi ?

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Matamustakyatu ksader fumo, uzatmayınız şunu. Şimdi artık kıyas, bühran istemez. Dediğim itizarı ediniz.

YORGAKI DANDINI

Ben ona itizar edeyim ha ?...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Haydi canım, bunda ilîşecek bir yer yoktur. Mademki benim elim işin içinde. Neden korkarsınız? Ben önyak oluyorum.

YORGAKI DANDINI

Edemem, canım edemem.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Yok, ama, gözet ha! Ben de şimdi çelebiden yana olurum. Dediğimi yapınız bakalım. Ne durursunuz? Ha, kalpak elde. Çelibi kişizadedir.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine ve kalpağı elinde.

Ah, Yorgaki Dandini, ah Yorgi! İşte çıldıracağım, ama çıldırdım.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Siz de benim gibi söyleyiniz bakayım: Çelebi affinizi niyaz ederim:

YORGAKI DANDINI

Çelebi ...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI Dandini'nin söz dinlemediğini görerek.

Hey, *gligora* de...

YORGAKI DANDINI

Affinizi niyaz ederim.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Hakkınızda su-i zanna cür'etimden...

YORGAKI DANDINI

Hakkınızda su-i zanna cür'etimden...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Size bendelikle müşerref olmadığım dan kadr-i âlinizi bilememiş idim.

YORGAKI DANDINI, tekrarıarak.

Size bendelikle müşerref olmadığım dan kader-i âlinizi bilmemiş idim.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Rica ederim, lütfen beni bendeliğe kabul buyurunuz.

YORGAKI DANDINI, teratlıyarak.

Rica ederim, lûtfen beni bendelîge kabul buyurunuz.

SAMURKAŞ, Yorgaki Dandini'ye.

Ağa, ben de sizin muhlisiniz olayım; geçmişi unuttalım (Kostaki Kaçivelâki'ye.) *Arhondamı*, siz de af buyurunuz ki başınızı çok ağırtık. *Adiyosas*.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

*Sas proşkinol*¹, ne zaman rağbet buyurursanız, sizi, bizim çiftlikte bir tavşan avına davet ederim. Zağarlarım hazırdır.

SAMURKAŞ

Efendim, lûtfunuz müzdat olsun, mahçup buyurursunuz.

(Çıkar.)

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

İşte damat, insan işini böyle salabetle, keskince görmeli. Siz hatırımızdan çıkarmayınız ki intisap eylediğiniz hanedan size her işte sahip çıkar, arka kuvveti olur. Öksüzü dövmüşler, "Vay arkam!", demiş. Kimse-nin size tecavüzlük ettiğini caiz görmez, düşmanların çanına ot tıkarız.

¹. Arz-ı hürmet ederim.

MECLİS XI.

YOGAKI DANDINI, yalnız.

İlâhi, hanedanın başında paralansın. Canın çıksın. Hep vur abalıya, vur abalıya! Ama, sen ettin kendine Yorgaki, bunları! Araya araya buldun a Dandini! Tamam sana mehel. Çek belâyı da lâyığını gör şimdi. Bakayım, şunların gözlerini açacak ve kızlarının yediği naneyi kokutacak bir çare bulabilir miyim göreyim.

İKİNCİ FASIL

MECLİS I.

KATİNKO, YANKO

KATİNKO

Bu senin başın altından çıkma bir marifet olduğunu o saat anladım ya, birine kaçırmıştır, o da bizim ağaya yetiştirmiştir dedim.

YANKO

*Mati zoimu*¹, ben kapınızdan çıkarken birine ras-geldim, buradan çıktığımı kimseye söylemesin diye geçerken şöyle yanı buçuk kulağına kodum: ağzına bir parmak bal çaldım, bu memleketin adamları ne yaman geveze olmalı ağızlarında bakla ıslanmıyor. Bak bana...

KATİNKO

Oh! Çelebi Samurkaş, ne iyi ağzı pek adam bulmuş seçmesini bize göndermiş, öğmedik babanın övmedik oğlu ha!

¹. Başım için.

YANKO

Matisko fiyamo, ben bir daha da etrafımı cin gibi gözetirim gözümü açarım her vakit acemi çaylak gibi yanın kışın uçulmaz.

KATİNKO

Ha tamam, artık sırasıdır ya, biz de sağ kalır görürüz.

YANKO

Canım *kardıyam*, sen şimdi beni dinle.

KATİNKO

Ey ne dinleyim ?

YANKO

Şu yüzünü azıcık bana dön, canım *nahuristo mat-yasu*.

KATİNKO

Pek iui döndüm nedir bakayım ?

YANKO

Katinko !

KATİNKO

Ey canım, *orizmunesas*¹.

¹. Kolunuz.

YANKO

*Pulakimo*² ne diyeceğimi sen bilmez misin : A
çıtı pıtı ?

KATINKO

Yok.

YANKO

Name sapses, ben seni çok seviyorum.

KATINKO

Ya, gerçek mi adam ?

YANKO

*Odiyavlos name pari*², inan ki böyle, bak yemin
ettim.

KATINKO

Ey bak ne iyi.

YANKO

Senin yüzüne baktıkça yüreğim bulanıyor, balkılı-
yor.

KATINKO

Oh bak ne âlâ !

YANKO

Ah, *Ap sihimu*³ ! Nasıl yaparsın da sen böyle ay-
kırı güzel olursun !

². Şeytan çarpsın beni.

³. Ruhum.

KATINKO

Nasıl olacak, ben de elâlem gibi yaparım.

YANKO

Canım okka her yerde dört yüz dirhem : kem
küm etmiyelim nafile ! Beni ister varırsan ben de seni
almağa hazırım.

KATINKO

Ama sen de bizim ağa gibi kıskanç olursan ! Ben
vesveseli kocalardan ikrah ettim. Koca isterim ki za-
mane kocası : bir şeyden korkup alınmasın ? Gönül
ferah, karın bol olup inanı olmalı. Benim sütüme ha-
vale etmeli, vefama güvenmeli.

YANKO

İşte ben o ya. *Matogomari nas*, işte ben o ya.

KATINKO

Karısına inanmamak, peşine düşmek pek hamakattır.
Hayırsız karı yola gelmez, daha beter şeytanları top-
lanır. Nafile gürültü çıkar, sakınan göze çöp düşer.
Hayırlı karıyı da ne kadar boşlasan doğruluk yolundan
şaşmaz. Ama, çok eda âşık usandırır.

YANKO

Tolipon, ben sana hiç karışmam, bildiğini işlersin.

KATINKO

Ah akli olan öyle eder. Baş ağrısından kurtulur. Bize inananın kulağı dinç, kesesi salim olur. Ama bize çekişen kocayı biz de esirgemez didikleriz.

YANKO

Ti tiryazi, bizim kese aslı açıktır, sen hemen bana var canım.

KATINKO

Ey bakalım görürüz, vakti gele.

YANKO

Ey Katinko. Gel biricik !

KATINKO

Ey haydi bakayım, haydi çözül.

YANKO

Canım Katinko, bir başa ödünç başa !

KATINKO

Ey taşırma, haydi git diyorum. Ben kaka şakaya gelemem. Var git, Çelebine söyle tezkeresini Kokoniçaya yetiştirdim

YANKO

Ah, *pulâkinu*¹ Katinko, *kalimera*². Yanaz³ güzel.

KATINKO

Oh oh, nazik civan.

YANKO

*Kalimera, ehanisto*¹, taş yürek, kaya gönül, elmas-tan sert ciğer! Dünyanın en kaskatı merhametsizi güzel.

KATINKO

Oh aferin Yanko sana! Bunlar ne nazik cilveler ama savul koş git. Şimdi ağzına biber korum, tadını kaçırma. Haydi git bakalım! (Ya'nız.) Kocası yanından ayrılırsa şu tezkereyi usul ile Kokoniça'ya vereyim : suyu saman altından yürüteyim.

MECLİS II.

YORGAKI, DANDINI, İRİNİ

YORGAKI DANDINI

Yok yok Kokoniça. Ben, kolaylıkla aldanmam ;

¹. Yavrum.

². Sabahlar hayır olsun, gün aydın.

³. Yanaz, titiz, huysuz, nazlı (Çocuk hakkında) şımarılmış yüz verilmiş.

değirmende sakal ağartmadım : bana verdikleri haber doğru olduğunu ben iyi biliyorum. Deminki kargaşıklıkta gözümü bağamadınız nafile, hamdolsun gözüm. görür.

MECLİS III.

SAMURKAŞ, İRİNİ, YORGAKI DANDİNİ

SAMURKAŞ, kendi kendine, sahnenin dibinde.

Vay işte Kokoniça, ama kocası da yanında.

YORGAKI DANDİNİ, Samurkaşı görmiyerek.

Sizin yapınırlarınız¹ ile beraber gene bana söyledikleri gerçek olduğunu kendi tavrınızdan da anladım. Benim nikâhımda olduğunuzu hiç saymıyorsunuz görüyorum (İrini ile Samurkaş selâmlaşır.) Aman canım bana temannayı bırakınız, ben öyle gösteriş hürmeti istemem : benim dediğim saygıyı maskaraya almayınız.

İRİNİ

Ben mi maskaraya almak, ne münasebet !

YORGAKI DANDİNİ

Ben sizin zihninizdeki gezenleri bilirim. Hem de..... (İrini ile Samurkaş selâmlaşır.) Aman yine mi ? Artık istihzaya da başlamıyalım. Vakıâ da siz beyzade kızı ol-

¹. *Yapınış*, kırıtma ve kırınış gibi yapma eda, bet şive.

duğunuzdan beni kendinizden pek aşağı tuttuğunuzu iyi bilirim : ey kendime hürmet ve tazim ediniz demem, maksadım o değil, lâkin nikâh akdi gibi mübarek ve muazzez bir akideye borçlu olduğunuz hürmeti bilmemek size yakışmaz, onu saymamak (İrini işaret edip Samurkaş güler)... Evet size yakışmaz. Buna, başımızı sallayıp sırtıtmak lâzım gelmez, yüzümde maymun mu oynuyor ?

İRİNİ

Ben mi ? Ben ne yaptım, bilmem ki.

YORGAKI DANDİNİ

Ama ben bilirim burnunuzun büyüklüğü de malûmumdur. Ben asılzade değilim ama soyum temizdir, Dandini'ler oruğu...

SAMURKAŞ, İrinin arkasından ve Yorgaki Dandini'ye görünmeden.

Bir lâhza sözüm var size.

YORGAKI DANDİNİ

Ha ?

İRİNİ

Hayır, hiç ağzımı açmıyorum.

(Yorgaki Dandini karısının etrafında döner. Samurkaşı görüp üzerine varır. O da Dandini'yi selâmhyarak çekilir.)

MECLİS IV.

YORGAKI DANDINI, İRİNİ

YORGAKI DANDINI

İşte herif burada bile gelip etrafınızda dolaşiyor.

İRİNİ

Ey kabahat bende mi? Ben ne yapayım?

YORGAKI DANDINI

Ne yapacaksınız kocasını sayan kadıncıklar gibi yapınız: ne derlerse desinler, kancık köpek kuyruğunu sallamasa... Sinek bir damla pekmeze konar, bir fiçî sirkeye gelmez. Ehl-i ırz ve eteği temiz olan kadınların tavrı oynaş kaçırır, yemişsiz ağaca kimse taş atmaz.

İRİNİ

Ben mi kaçırayım? Ay beni güzel diye beğenenlere benim canım sıkılmaz ki, ben hazzederim. Onları niçin inciteyim?

YORGAKI DANDINI

Öyle mi! Ey, o cilveler olup karı öyle keyiflenirken koca ne yapar?

İRİNİ

Ne yapacak, karısını beğendiklerine övünür koltukları kabarır! Zarif adam olduğu belli olur.

YORGAKI DANDINI

Ben sizin köleniz olayım, ama benim hesabım bu değildir: Dandini hanedanında bu muameleye daha alışmamışlardır, kör güzlü olmazlar.

İRİNİ

Ey canım, isterlerse işte alışırlar, halk niye alışmadı? Ben ülfet ve ünsiyeti, eğlence ve cemiyeti bırakıp ta elden günden, eşten dosttan uzak terk-i dünya gibi kocamla bir mezarda canlı canlı kapanmak niyetinde değilim; o çeki¹ ye gelemem. Burasını düzee söylemeliyim. Vay ne demek olsun bir adam kurmuş beni almış diye diyar ins ile de cins ile de münasebeti kesmeli, öyle mi? Ey artık kocalık iyi zalimlik doğrusu! Biz cihan lezzetinden kesilip bayağı ölü gibi oturmalı öyle mi? İşte akıllariyle yaşasınlar, adamcıklar. Benim öyle masaller umurumda değil, genç yaşında isteğimle ölmeğe niyet tutmadım ben canım!

YORGAKI DANDINI

Ya bana şuhut karşısında taahhüdâtınızı, nikâhlılık itaatini böyle mi yerine getireceksiniz?

İRİNİ

Ben size ne taahhüt, ne vaatler ettim? Nikâhta bir "Hel,, demek âdettir diye lâkırdıyı ağzımdan kopardılar. Yoksa beni almazdan siz bir kere bana danıştınız mı idi? Anamı babamı beğendiniz, onların rızasını tahsil

1. Çeki, nizam, düzen, sıkı.

ettiniz; işte onları aldınız, bana bir şey sorulmadı. Bir şikâyetiniz varsa varınız şimdi onlara anlatınız. Ben esir olmuş gibi öyle söze baş eğme aşıklısı değilim, borcum vazifem de değil, lâlîne elveren dayansın: buna da bir diyeceğiniz varsa pederle valideye söyleyiniz. Ben, canım, gençliğime doyacağım, şunda beş gün ömrümüz var yaşıma başıma göre eğlencemi ararım, âlemi seyran ederim, kulağıma tatlı söz söyleyenleri dinler, safalanırım. Şükrediniz ki daha fenasına kadar gitmeğe yaratılışında meyil yoktur yoksa...

YORGAKI DANDINI

Bunlar nasıl söz, canım bu nasıl avurt¹! Ben sizin kocanızım, böyle şeyleri istemem diyorum size...

İRİNİ

Ama ben istiyorum, işte görürsünüz ne olur.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Ah şunun edepsiz yüzünü yuğurup, suratını pestil ezmesine döndürmesini canım bir ister ki! Bir daha ona çan çan eden çapkınlar yüzüne bile bakmasın aşifte. Ah Yorgi! Ah Yorgaki seni! gördün mü gördün mü ettiğini? Şuradan savuşayım, gideyim, belki tutunamam da elimden bir iş çıkar. Zira cinler başıma çıkıyor! Kör şeytanın şerrine lânet!

1. Avurt etmek, yerliğini şişirip sarkıtmak, ağzı kalabalık olmak.

MECLİS V. İRİNİ, KATINKO

KATINKO

Kokoniçem ağanın gittiğini bekliyordum. Bir saat-tir ki dört gözle bakıyordum, aşınanın tezkeresi var, size vereceğim...

İRİNİ

Bakalım. (Yavaşça okur.)

KATINKO, kendi kendine.

Şu tezkerede yazılan şeyler bizim Kokoniça'nın hoşuna gidiyor...

İRİNİ

Ah Katinko! Bu tezkere ne nazikâne yazılmış, ne hoş eda ifade! Kapıda bacada ricale, kibare karışan çelebiler bizim şehir halkından ne kat kat zarif ve edip olurlar! Taşralı onların ayağı papucu olamaz!

KATINKO

Kokoniça onları görelî zannıma göre ağa Dandini gibiler artık kumda oynar.

İRİNİ

Sen burada bekle de cevabını varıp yazayım.

KATINKO, yalnız.

Azar yüzünden kopmayıp dostu ürkütmemesini ve taltife müsaade etmesini Kokoniça'dan dilek etmeğe, görüyorum hacet hiç yok. Vay kim geliyor?

MECLİS VI.

SAMURKAŞ, YANKO, KATINKO

KATINKO

Ha siz misiniz beyzadem? Buyursunlar. Doğrusu ne usta sai bulmuşsunuz, elinize bereket, size tam el ulağı olur, sailik ona biçilmiş kaftan. İlk gelişinde işi yüzüne bulaştırdı.

SAMURKAŞ

A Katinko, kendi adamlarımdan kimseyi göndermeğe cesaret edemiyorum, ama işte sen varsın ya kadıncığım! Her işimizin çaresini sen bulursun : bilirim çok işime yaradın, dur sana bahşiş vereyim (cebini karıştırır.)

KATINKO

Yok canım Çelebi, ne zahmet, benim size ettiğim hizmet rağbetindedir. Elimde değil, size hizmet etmiye deruni meyilim var.

SAMURKAŞ, İrini'ye para verir.

Yok canım Katinko! Para için değil. Ben senin çok mahçubunum; kusura bakma.

YANKO, Katinko'ya.

Biz evlenip karı koca olacak değil miyiz? Bâri getirip te bu parayı da benimkile saklayım.

KATINKO

Bunu da başa ile beraber ben sana saklarım. Sabret sen!

SAMURKAŞ, İrini'ye.

Acaba tezkeremi o güzelim Kokoniça'ya verdin mi?

KATINKO

Evet, şimdi cevabını yazmaya gitti.

SAMURKAŞ

Ah! Bir kendisiyle görüşmenin yolu yok mudur?

KATINKO

Benimle geliniz, bir çaresini buluruz.

SAMURKAŞ

Yok, ama, rızası var mı? Hem de bir kazası olma-

KATINKO

Hayır hayır ! Biz ağayı kaydetmeyiz : erhunda ile büyük Kokona duymasın diye gözetiriz.

SAMURKAŞ

Artık ben senin reyine teslim olurum, bildiğin gibi işle !

YANKO, yalnız.

Bre bizim karı olacak yadigâr ne şeytandır ! Bre kılı kırk yarar : dört kişiyi satar akli var. Oh Katinko, oh Katinko !

MECLİS VII.

YORGAKI DANDINI, YANKO

YORGAKI DANDINI, yavaşça, kendi kendine.

Ha işte bizim deminki salapatı ! Ah razı olup ta bana söylediğini heriflerin önünde takrir etse idi ! Ah bir kere şunun şahadetini dinletebilsem !

YANKO

Vay, size mi çattık geveze Çelebi ? Ağzınızı tutun diye size o kadar yalvardıydım. Siz de vadettiniz idi. Size söylenen sır ağzınızda durmaz öyle mi ? "Sırrı söyleme dostuna onun da dostu olur.", demişler ya. Boş boğazlar harç makaralar tekerlenir, boşanır.

YORGAKI DANDINI

Kim, ben mi ?

YANKO

Ya ben mi ? Siz gidip, hep dediklerimi kocasına yetiştirmişsiniz, o da bastırmiş gürlütyü. Ama sizin dilli olduğunuzu öğrendiğime şimdi hazzettim. Size artık bir şey damemiye ant içtim : şu iki dudaktan bir sır çıkaran terestir !

YORGAKI DANDINI

Ama, beni de dinle dostum.

YANKO

Telos pındon, eğer dilinizi zaptetmiş olsaydımız, ben de şimdilik olup gidenleri bir bir size açardım ; ama, şimdi işte bir şeycik söylemem; cezanızı bulunuz, burnunuz sürter ha !

YORGAKI DANDINI

Vay aman canım ! Ne olup ne gidiyormuş ki ?

YANKO

Hayır, hi ç. *Tipota*. Artık söyler miyim ya, ben ağzı karaya ? İşte car car edenin hali budur Bir daha benim ağzımdan havadis, haber tadacağınız yoktur. Siz imreniniz, ağzınız şulansın, ben de artık gideyim,

YORGAKI DANDINI

Canım, birazcık dur.

YANKO

Potapo pota hayır.

YORGAKI DANDINI

Bir tek söz diyeceğim.

YANKO

Hayır hayır, canım ben giderim, ağzımı arayıp bana bir sakız çiğneteceksiniz. Kaparsınız *mesimiyasu*.

YORGAKI DANDINI

Yok canım o değil !

YANKO

Hi hi ! Siz bir ahmak bulunuz da bunları ona anlatınız. Artık ne alırsınız bilmem.

YORGAKI DANDINI

Dinle beni *kaymeni*, zavallı, söz onda değil !

YANKO

Olmaz olmaz, işte olmaz *ohike oyiski*. Çelebi Samurkaş beyzade, Katinko'ya para verdiğini, Katinko da

onu Kokoniça'nın yanına götürdüğünü bana söyleyip ağzımdan lâkırdı kapacaksınız ama nafile, ben o kardar da eşek değilim, başka budala bulunuz söyletecek. Ben sizin ağzınızın ölçüsünü aldım.

YORGAKI DANDINI

Ama yalvarırım.

YANKO

Buşiko, nafile !

YORGAKI DANDINI

İstersen sana para vereyim.

YANKO

Bre ! Adamakla mal tükenmez, Allah ödemekten saklasın.

MECLİS VIII.

YORGAKI DANDINI, yalnız.

Ah kurduğumu şu sümsüğe yaptırılmıyacağım ama bu sefer de yumurtladığı taze cevahir de o işi görür, eğer o yosma gerçek bizim evde ise bizim edepsizin anasını babasını kandırmağa bu da yeter. Kızlarının cârisliğini, düzenbazlığını en son anlar da anlar. Ama nasıl etsem de bir ip ucu bulsam. Bu haber işime yarası : zâhir, ben içeri girsem çapkını kaçırırım, hem de

ne görsem söylesem deminki gibi gene benim andıma, kasemime inanılmaz! Sayıklıyor derler. Yok anları çağırmağa gitsem dönüşte kimseyi bulamazsak gene başa belâ almalı! Hele bir anlayım bakayım. (Kapının anahtar deliğinden güzetler.) Bre! *Zen anderepte*. İşte herifi anahtar deliğinden görürüm... Şüphesi mümphesi yok herif burada, bizim postal yakayı ele verir... Artık hayâsız nedirr örelim. Na işte tamam.. bahtıma anası da geliyor, onlar hâkim olup davamızı keserler.

MECLİS VIX.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ, KOKONA IZMARAĞDA,
DA, YORGAKI DANDİNİ

YORGAKI DANDİNİ

Ey efendi, demin bana inanmadınız. Akıbet sizin kızınızın dediği oldu idi. Ama bu sefer elde ispat var! Kızınız beni ne hale koyuyor görebilirsiniz hamdolsun bizim rezalet şimdi öyle aşikâr ki bu defa siz de su götürür yerini bulamazsınız.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Vay damat gene mi, bir abes yere başta kavak yelleri mi eser? Gene eski dava mı?

YORGAKI DANDİNİ

Ey zâhir! Gene o kavga, hem de şimdiki elde olan ispatlar bütün bütün...

KOKONA IZMARAĞDA

Aman canım gene mi baş ağrıtıyorsunuz? Kabınıza kacağınıza hiç sığmıyorsunuz!

YORGAKI DANDİNİ

Evet Kokona! Ben baş ağrıtıyorum ama acaba benim başıma neler geliyor.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Bizi tasdiden vazgelmiyecek misiniz? Bir çürük hulyadan usanıp bezmiyeceksiniz ha!

YORGAKI DANDİNİ

Ben iğfal olup kepaze olmaktan beziyorum, artık bin kere bıktım. Şamata etmez miyim ya?

KOKONA IZMARAĞDA

Ah, söyle boş hayallerden hâlâ kurtulmıyacak mısınız?

YORGAKI DANDİNİ

Hayır Kokona ben ırzımı bozan bir hayasız karıdan kurtulmak istiyorum.

KOKONA IZMARAĞDA

Kako hirona, lâkırdınızı biliniz de söyleyiniz.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Mato papumo! Ağzınızı düzeltiniz. Evvel düşünüp sonra söyleyiniz : kem söz sahibinindir. Pek tatsızlık bu artık! Martaval! Hep martaval!

YORGAKI DANDINI

Gemisini batıran bazirgân gülmez canım!

KOKONA IZMARAĞDA

*Honduros*¹, aklınızı başınıza alınız, o beyzade kızdır, onu unutmayınız ha!

YORGAKI DANDINI

Ah işte orası aklımda, orasını yutamıyorum ya!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey aklınızda ise hak hürmetini unutmayınız, onunla aşık atmayınız!

YORGAKI DANDINI

Of canım! Kibar kızdır diye edepsizliği gündeliğe takınsın, bildiğini işlesin, ben ağız açmayım, hiç tınmayım öyle mi? Bu ne bu zulüm, vay! hiç insaf utanma yok mu... Anamdan emdiğim süt burnumdan geliyor!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey ne olmuş gene! Ne diyeceğiniz var sanki! Dökülmüş, saçılmış nedir? Bu sabah şikâyet ettiğiniz adamı kızımız tanıyıyordu bile, henüz kendiniz görmediniz mi?

YORGAKI DANDINI

Ey, onu şimdi oynaşıyla baş başa birlikte gösterirsem ne dersiniz!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ha! *Honduro kefa'i*, baş başa mı?

KOKONA IZMARAĞDA

Sizin evde mi?

YORGAKI DANDINI

Evet, kendi evceğizimde.

KOKONA IZMARAĞDA

Ey biz de sizinle beraber olur kıza çekişiriz.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Zâhir. Bize hanedanımızın güzel adı her şeyden azizdir, eğer dediğiniz doğru çıkarsa onu redederiz : siz ona sonra bildiğinizi işlersiniz, ama deminki gibi gene yanlış ise!

YORGAKI DANDINI

Allah aşkına, geliniz canım gözünüzle işte bakınız, (İrini ile beraber çıkan Samurkaş'ı gösterir.) Görünüz, yalan mı?

1. Şişko.

MECLİS X.

İRİNİ, SAMURKAŞ, KATINKO, KOSTAKI KAÇİ-
VELÂKİ, KOKONA IZMARAĞDA, DANDİNİ ile
sahnenin dibinde otururlar.

İRİNİ, Samurkaşa.

Safa geldiniz bizi burada görürler diye korkarım,
çekindiğim var.

SAMURKAŞ

Ey Kokoniça hiç olmazsa akşam buluşmağa vait
buyurunuz.

İRİNİ

Bakalım çalışırız.

YORGAKI DANDİNİ, Beyzade ile Kokona'ya.

Görünmezden yavaşçacık arkadan yaklaşıalım.

KATINKO, İrini'ye.

Vay başımıza! Aman Kokoniça, işte tutulduk! A-
man *Maremo*! Elden gittik, geliyorlar.

İRİNİ, yavaşça.

Siz susunuz da ikiniz de bana bakınız (yüksekten.)
Sizin bu ettiğiniz kişizadeye yakışır hareket değildir.
Olup geçen lâkırdıları halk önünde demin hep inkâr

etmiş idiniz, bana hürmet etmeğe söz vermiş idiniz. Şi-
mdi gün geçmezden kendi evime gelip aşk bahsi açmağa
cür'et ediyorsunuz. Beni baştan çıkarmağa bin kurt
masalı okuyorsunuz, bin dereden su getiriyorsunuz :
ama ben kocama ahd-ü peymanımı bozan namert ka-
dınlardan değilim. Anamdan gördüğüm doğruluk yo-
lundan bir zamanda sapıtımm. Pederim bunları duysa
size öyle işler tutmasını öğretir. Lâkin benim gibi na-
musunu gözetir dişi ehleti gürültü çıkarmaktan hazzet-
mez, (İrini bir sopa getirmesini işaret eder.) Benden ol-
masın, ben gene ağzımı açmam, ama sizin bir tuttu-
ğunuz kâr çelebi kârı değildir. Ben de size çelebi mu-
amelesi etmem, böyle kapı dışarı kovarım, ettiğiniz
yanınıza kalmaz.

(İrini bastonunu a'ır, ve Samurkaş'a vurmak ister gibi yapı-
rak Dandini'ye vurur.)

SAMURKAŞ, sopa kendine vurulmuş gibi bağırarak.

Ah, ah, ah, ah, ah, ah yavaş!

MECLİS XI.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ, KOKONA IZMARAĞDA,
İRİNİ, YORGAKI DANDİNİ, KATINKO

KATINKO

Oh Kokoniça, eliniz var olsun. Ağzınızı öpeyim!
O dillerle bizi aldatacakmış ona halinizi öğretiniz.

IRINI

İşte halini gördü... (Hayret etmiş gibi görünerek.)
Aman *pateramu* siz burada mısınız?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Angelos ton oranon! Ah canım, ah evlâdım burada senin yanındayım, var ol- *Ciğerakimu!* Gözüm nuru canım! Hamdolsun, görüyorum ki hem ismet, hem iffet, hem de hamiyet, gayret babında sen Kaçivelâki handanına lâyıksın! Kütüğümüzün bir taze nihalisin ki şanımıza muvafıksın, gel efendim seni alnından öpeyim!

KOKONA IZMARAĞDA

Ah evlâdım ah! Hu hu! Hu hu! Hem ismet, hem lâyık! Hu hu! Gel gülüm ben de seni kucaklayıp bağrıma basayım yavrum! Sevincimden tutunamayıp zar zar ağladım: Ah bana bu mürüvvetleri gösteren meleğim, soydur çeker, bana çekmişsin bütün elmasım, hep kendimi görüyorum sende... Sana kurban olsun anan, ah kuzum.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey damat, artık derecesiz mesrur olmalı, başınıza çelenk takmalı. Bugün gördüğünüz size ne büyük mürüvettir, ne derecede iftihar ve memnuniyettir: işte şüphelenip tasa edecek bir emare vardı, sonu bakınız ne hayırlı oldu bitti.

KOKONA IZMARAĞDA

Zâhir, zâhir, sevincinden tabanınız yere basmaz.

KATINKO

Ve ve ana ve ve, matopsari! Dünya gözü de bir kadıncık görsün. Böyle karısı olan köca her gün onun bastığı yere yüz sürmeli.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine:

Ah, hain Yuda ah!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey damat, kızımın gösterdiği mürüvvete bir şükür etmek yok mu?

IRINI

Ah patera, ben onun şükürünü istemem. Onun bana ne minneti var, herkesin ettiği adamlık kendine, benim ettiğim kendi ocağımın şanı içindir. Bana izin veriniz de gideyim teşekkürünü kulağım duymasun, onun sesini bile işitmiyeyim, yıkılıp bucağıma çekileyim.

KATINKO, Dandini'ye

Kokoniçe gücendi, ama hakkı var ya, ayağına düşüp tapacak bir hatun da o hiç sizden lâyığına göriyet görmiyor.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine.

Ah habis kudubet! Elime geçsen!

MECLİS XII.

KOSTAKI KAÇİVELÂKI, KOKONA IZMARAĞDA,
YORGAKI DANDINI

KOSTAKI KAÇİVELÂKI

İşte öteki işten size biraz dargınlığı var, yüzüne gülüp geçersiniz, hoşça kalınız; hele keyfiniz çattı. Koniça ile barışınız özür diler, boşuna gürültü ettiğinizi affettirirsiniz, birlikte güzelce geçirsiniz.

KOKONA IZMARAĞDA

Ame ve ve! Benim kızım iyilikle büyümüş bir körpe civandır. O görmemiş, kötülüğe akli ermez, fenaya yormiya gelmez. Siz de onun nazik tabiatine hizmet etmeli. *Kalimeru!* Kavganızın bittiğine ben de gidip sevineyim, Allah safanızı arttırsın! Ama insan gâh olur dağ kaldırır, gâh olur bir darı kaldıramaz, bnda gaflet etmemeli.

MECLİS XIII.

YORGAKI DANDINI yalnız.

Ağzımı açmıyorum ki açsam faidesi yor. Câris ile başa çıkılmaz. Benim bu uğradığım belâ acaba bir kul başına gelmiş midir? Bakıp ta talisizliğime şaşıyorum. Bu

bana olanlar ne haldir? Karım olacak mel'unun şeytanlığı daim her oyununda kendini haklı çıkarır, beni mahcup ve hayran eder. Ah hep o üstün gelip görenler beni mi haksız çıkaracak, hayâsızın şirretliği meydanda, yüzüne vuramıyacağım. Yarabbi, sana sığındım, bana yardımcı ol, şu zalim karı elinden beni kurtar! Şunun rüsvaylığını açığa vurayım.

ÜÇÜNCÜ FASIL

MECLİS I.

SAMURKAŞ YANKO

SAMURKAŞ

Akşam geçti. Vakit geç oldu, korkarım zulmete kalmasaydık. Nereye gidileceğini ben göremiyorum. Hu, Yanko.

YANKO

Efendim.

SAMURKAŞ

Buradan mı gideceğiz?

YANKO

Öyle sanırım. Ama *tifla*. Bu, ne karanlık gece olmuş böyle.

SAMURKAŞ

Karanlık olup fena mı etti? Biz yolu göremezsek, el de bizi göremez.

YANKO

Mekari, gerçek öyle. Karanlık olduğunda gecenin kabahati yok imiş. Ama, çelebi, siz okumuş beyzade, her şeyi bilirsiniz, acaba şu geceler niçin gündüz olmuyor. Bana anlatıverseniz.

SAMURKAŞ

O! Yanko, aferin! Sen artık mesele sorarsın. Hay maskara, incelmışsin. O, bir büyük meseledir ha, cevabı güçtür.

YANKO

Eçi ine, ah, ben okusaydım, kimsenin aklı ermediği şeyleri ben karıştırır, bulurdum.

SAMURKAŞ

Ey inanılmaz da değil. Zira görüyorum ki sende pek ince fikirlilik kılığı var. Sen bir akıl kumkumasına andırırsın.

YANKO

Ame, ame. Elbette, bak, ben hiç irinika¹ öğrenmedim, ama manasını anlarım Öteki gün, bir kapı üstünde gördüm, *tuatron* diye yazmış. *Tiyatro* demek olduğunu o saat bildim.

¹. Irinika ile belîğ ve fasih rumca manasına gelen elenika demek istiyecek.

SAMURKAŞ

Aferin. Pin yaşa, Yanko. Artık elenikadan bile anlarmışsın.

YVNKO

Ame, ame, iksevroke irinika. Bütün kitap başlarını, kalın yazıları çıkarırım. Okumak ta bilirim, ama içi incedir beceremem. Belli ya akgirmanlı kıvıramaz².

SAMURKAŞ

Ha, işte evin duvarı. Katinko'nun dediği işareti kaldıralım. (Ellerini birbirlerine çarpar.)

YANKO

Ah, Katinko mu? O Katinko ağırlığına alın tartılır.

SAMURKAŞ

Sus. Bir ses var, pıtırı oluyor.

MECLİS II.

İRİNİ, KATINKO, SAMURKAŞ, YANKO

İRİNİ

Katinko?

². *Akgirmanlı kıvırama*., eskiden en meşhur çengiler Akgirmanlı idiler. *Kıvırmak*, hem raksetmek, hem de becermek, başarmak manasınadır.

KATINKO

Kokoniçe u!

SAMURKAŞ

Kapıyı aralık ko.

KATINKO

Oriz unsa! (Sahne karanlıktır. Oyuncular karanlıkta birbirlerini ararlar.)

İRİNİ

Hah, işte onlardır. Sakın.

KATINKO

Sakın.

SAMURKAŞ, Katinko'yu yakalayıp, İrini zanniyle.

Kokoniçem!

KATINKO, elinden kurtulmaya çalışarak.

Dur, dur. Beyzade. Ben, o değilim.

İRİNİ

Siz misiniz, çelebi Samurkaş?

SAMURKAŞ

Evet, Kokoniçe.

İRİNİ

Herif, horlayıp uyuyor. Hemen zıbarsın hortlasın. Hazır sırası düştü, sizinle bir lâhza konuşmağa geldim.

SAMURKAŞ

Şöyle oturacak bir yer bulalım, ilişelim.

MECLİS III.

İRİNİ, SAMURKAŞ, KATINKO, sahnenin dibinde oturlar, YORGAKI DANDİNİ, yarı söyünmüş bir halde,
YANKO

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendire.

Karının aşağı indiğini işittim, hemen ardından se-yirttim. Kapıyı açık buldum. Acep nereye çıkıp gitti, zıbarası o geberesi,?

YANKO, Katinko'yu ararken Yorgaki Dandini'yi o zannedip yakalayarak.

Bre Katinko, gelindi, neredesin? Gel, adam aman! Şu sizin herif, *ti gaydaros puine?* Deminki oyunu yuttu. Fırılacağı çevirdiniz. Şimdi de bak, ne tuhaf aldatıyorsunuz. Bizim çelebi Kokoniçe ile bunda görüşüp cilveleşiyor. O, horul horul öküz gibi uyur Ah bilseydim düşünde ne görür; çok güledim. Ama çok büyük mas-karalık! Bre çok büyük! O kıskançlığı öğrenir. Karısı-

nın kıymetini bilmez o. Ahlatın iyisini dağda ayı yer. A Katinko sen ne dersin bunlara? Hiç söylemiyorsun

YORGAKI DANDİNİ

Bre sen kimsin? Kimdir o?

YANKO

Hiç, hiç. Kimse yok. Çito! nabedit!

YORGAKI DANDİNİ

Kaçırdım. Kimdir bilemedim. Ama, bizim murdarın yeni hiyanetliğini öğrendim. Çare yok, hisimlarımı çağirtmalı da vakit geçmezden iş anlaşılıp şu hayâsızdan yakayı kurtarmalı. Marko! Bre Marko, bre!

MECLİS VI.

İRİNİ, KOSTAKI, SAMURKAŞ, YANKO, dipte oturlar. YORGAKI DANDİNİ, MARKO, pencereden,

MARKO

Oriste!

YORGAKI DANDİNİ

Gel aşağı, koş, çabuk ol.

MARKO, kenceden kendini aşağı atar.

Oriste, na ama çabuk geldim ha. (Karşıya geçer uza nıp uyur.)

YORGAKI DANDINI

Bak, iyi dinle : Ses çıkarma, var koş. Kayın pedlerle kayın valdeye söyle tez buraya buyursunlar. İşliyor musun oğlan Marko, bre Marko ?

MARKO, uyanarak.

Oriste ! (Koşa koşa karşıya geçer ve gene oyuklar.)

YORGAKI DANDINI

Bre ne cehennemdesin, *kakahrono*? Dinle, kayın anaya git, yalvarırım; aman bana çabuk gelsinler. Anladın mı ha? Marko, bre Marko *tü diyavolos bre gayduri*.

MARKO

Oriste. (Koşup gelirken birbirlerine çarparlar ve ikisi de yuvarlanır.) Hay köpek !

YORGAKI DANDINI

Aman beni hurdabaş etti. Kolum kanadım kırıldı. Gel ben de seni ıslatıp kafanı yarayım, gel. Hain gel, kaçıyor musun ?

MARKO

Ey, zâhir kaçarım.

YORGAKI DANDINI

Gel diyorum.

MARKO

Oüü, olüü. Gelmenü.

YORGAKI DANDINI

Gelindi dedim.

MARKO

Ama, yok ki döveceksin ağa.

YORGAKI DANDINI

Dövmem, gel. Şükret ki senin lüzumun var. Koş git te.. (Marko koşar.) Dur, bre dinle (Marko'yu kolundan tutar.) Git kayın pedere de ki, yalvarırım buraya çabuk gelsinler. Pek lâzımlı iş içindir de. Geç vakit diye söz edecek olurlarsa bir fenalık olur, de. Şimdi anladın ya.

MARKO

Maliste.

YORGAKI DANDINI

Ey, koş bakayım. Yürü, *treha*, çabuk gel. Hay bu ne? Bir ses oluyor. Dur, bir dinliyeyim.

(Yorgaki Dandini evinin kapısı önüne yerleşir.)

MECLİS V.

İRİNİ, SAMURKAŞ, KATINKO, YANKO, YORGAKI DANDİNİ

İRİNİ, Samurkaş'a.

Adiyosas, artık gitmek vakti oldu.

SAMURKAŞ

Ah, ne acele veda! Daha erkendir. Ah, size günlerce söylesem derdimin hikâyesi tamam olmaz. Halimin binde birini anlatamam.

İRİNİ

Bir dahada¹ kusurunu² söyleşiriz.

SAMURKAŞ

Ah, nasıl ayrılıp gideyim? Yüreğime hançerler vurulur. Firaktan cihan gözüme kararır.

İRİNİ

A canım, gene buluşuruz.

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendine.

Hay hain karı!

1. *Bir dahada*, başka bir defada.

2. *Kusurunu*, geri kalışını.

SAMURKAŞ

Benim derdim, siz buradan ayrılınca gene koca hükmüne düşeceksiniz Sizin lâıyığınız öyle hamhalat bir köylü mü idi?

YORGAKI DANDİNİ, kendi kendine

Ah, bâri, karı keşke senin olsaydı göreydin iş anlaşıldı, ben savuşayım.

(Yorgaki Dandini e.e girerek, kapıyı içeriden kapar.)

MECLİS VI.

İRİNİ, SAMURKAŞ, KATINKO, YANKO

KATINKO

Kokoniça, kocanızı kakıyıp kinamak bitmediyse çabucak olunuz ki geç oldu.

SAMURKAŞ

Ah, Katinko, ne sitemkârsın se!

İRİNİ, Samurkaş'a.

Ama, hakkı var. Artık vedalaşalım, Pek geç oluyor.

SAMURKAŞ

Ey pek iyi. Ne çare, ayrılalım. Ama, sizin huzurunuzdan mehçür kalacağım şu anlarda beni bâri hatırlayıp ta acıyınız.

KATINKO

Ey, belli ya, elimize bir mum alıp öyle ağlaşırız.
Hoşça kalınız, *adiyosas kalinihta*,

SAMURKAŞ

Kalinihtasas.

YANKO

Katinko *zoimni*, neredesin canım? *Kalinihta.*

KATINKO

Ey işte. Uzaktan *kalinihta*. Gürültü etme, arta kal.

MECLİS VII.

İRİNİ, KATINKO

İRİNİ

Usulle gidelim.

KATINKO

Vah, kapı kapalı,

İRİNİ

Anahtar yanımda.

KATINKO

Açınızdı, tez olunuz.

İRİNİ

Eyvahl içerden sürmeli. Şimdi nasıl edeceğiz, bil-
mem.

KATINKO

Yavaş uşağı çağıralım. Marko! Markoliko!

MECLİS VIII.

YORGAKI DANDİNİ, İRİNİ, KATINKO

YORGAKI DANDİNİ, pencereden.

Ha, Marko! Marko! Görürsünüz Marko'yu. Ey ka-
rarası karı tutuldun ha? Ben uyurken siz damlarda ge-
zersiniz, öyle mi? Ne güzel! Tamam işte hayırlı kadın-
ların sokakta gezecekleri vakit, bu vakit; maşallah! Ama
bir sıçarsın çekirge iki sıçarsın çekirge üçüncüde el-
bet ele geçersin!

İRİNİ

Biraz serinlemiyelim mi, bunda bir fenalık var mı?

YORGAKI DANDİNİ

Evet aldığımız serinliği ben varıp gördüm. Kula-
ğım la dinledim, ama a aşifte, serinlik değil başka idi; a
sürtük, benim hakkımda okuduğunuz medihleri bütün
duydum.

Ama, benim ümidim sade intikamdır. Şimdi anan

baban gelirler, senin ne hayırlı afacan olduğunu artık bu sefer iyi anlarlar; şikâyete haklı olduğuma kanarlar.

İRİNİ

Vay başım... aman ne yapsam?

YORGAKI DANDINI

Ey! Bunu ummazdınız ya; işte şimdi benim borum öter, sizin çanınıza ot tıkanır. Kibirinizin, hillebazlığınızın günü biter... Benim çalışıp çabaladığım şimdiye kadar boşa gitmişti; sen herkesin gözünü bağmıştın, güneşi çamurla sıvardın ha! Ben işim yoksa söyleneyim, hep senin dediklerin doğru olurdu! El mi yaman bey mi yaman? Şimdi bu kere, şükürler olsun, hak meydana vuracak, ahım seni tutacak! Rezaletleriniz meydana çıkacak.

İRİNİ

Aman, bize kapıyı açtırınız!

YORGAKI DANDINI

Yok, yok. Gelecekler gelsin. Sizi seyredeler, halinizi ol vakit görürsünüz... Buna bakalım ne söz uydurup, yumurtaya kulp takabilir misiniz? Bir hile bu-larak bin çukurdan kurtulursunuz. Belki ziyarete gittiniz, ya Ayazmaya nezir götördünüz. Yoksa komşulukta loğusa imdadına mı vardınız?

İRİNİ

Hayır, benim merammım yalan söyleyip size dolan

etmek değildir: Vakıâ haltettim, sizin hakkınız var ama, beni affediniz, kapıyı açtırınız, şu beni rezil etmeyiniz.

YORGAKI DANDINI

Ya! Allahualem, her yollar kesildi... Geçer hile kalmadı... Şimdi dilinizi çıkarıp yalvarma, öyle mi? Himmetiniz var olsun!

İRİNİ

Canım koca! Pek yalvarıp yakarırım, bana kıymayınız. Kadın kısmı eksik etek, akli kısıdır; erkek cömert gerek.

YORGAKI DANDINI

Ya! Duyuldunuz zannım, kuyruk ele geçti, artık aman kocacığım derler, evvelisi benim bir kere tatlı yüzle çehreme baktın mı idi, hain?

İRİNİ

Ey işte size ant olsun bir daha rızanıza karşı gelmem.

YORGAKI DANDINI

Yok yok, bu elden kaçırarak ipucu değil, sizin taşkınlıklar bir kere meydana vurup anlaşılmalı! Oh benim de bir keyfim çatsın!

İRİNİ

Aman, pek yalvarırım; bir de bana kulak veriniz.

YORGAKI DANDINI

Ey nedir ?

İRİNİ

Ben hata ettim kabahatliyim... İkrar ediyorum, siz de ne türlü sitem etseniz hakkınız var, ama cahilligimi affediniz. İnada bindi böyle oldu; benim gözüm daha bir şey görmemişti, henüz ayağım suya erdi, henüz dünyaya ayak bastım. Bir serbestliktir ettim, namdim oldum. İrzimin lekesi yok, sade bir saygısızlık oldu. Siz de terahhum ediniz.

YORGAKI DANDINI,

Ha ha, bunları hep yutup, göz yumup inanmalı öyle ya.

İRİNİ

Size ettiğim kusuru anlamamazlık etmiyorum. Hak sizde; ama pek pişman oldum, isyanıma af dilerim. İyiliğe iyilik her kişinin harcı kemliğe iyilik er kişinin harcı. Can ve gönülden niyaz ediyorum, benim cürmümden bu sefer geçiniz; canımı yolunuza feda ederim, tek rüsvay olmayım. Benim kalbim mürüvvet tanı, size mecburiyet hâsıl eder. Yolsuzluktan bütün bütün geçeyim, hep sizin rızanıza hizmet edeyim, siz de benden artık memnu olursunuz tövbe olsun tövbe, kurban olayım.

YORGAKI DANDINI

Ha! Timsah balığı sen ağlarsın. Ama beni yutamadığıma ağlarsın!

İRİNİ

Lütfediniz, lütf ki siz de hayrını görürsünüz. İnsan ihsan kuludur,

YORGAKI DANDINI

Yok ben bu ağızlara kayık yanaştırmam. Bu sözler hiç kulağıma girmez.

İRİNİ

Mürüvvet nefsi yenmektedir, amana kılıç olmaz, kanı kanla yumazlar kanı su ile yuyarlar; hem de bir sürçen atın başı kesilmez, bir suçla adam asılmaz. Benden hata ise senden atâ demişler.

YORGAKI DANDINI

Yok yok; hilekârın mumu yatsıya kadar yanar. Artık sana kapılmam!

İRİNİ

Aman rahmeyle kocacığım.

YORGAKI DANDINI

Yok. Sana merhamet, denize kuyu kazmıya benzer,

İRİNİ

Aziz başın için şu kapıyı bir açtır, yağıyla gelene ölüm olmaz.

YORGAKI DANDINI

Yok, hayır, *potu*! Sen gözden sürmeyi çalarsın: Şu sizin oyunlarınızı meydana vurmalyım. Fırsatı kaçırmamalı, bir daha ele geçmez

İRİNİ

Beni meyas ederseniz naçar kalırım, ben de bir şey yaparım ki sizi pişman ederim.

YORGAKI DANDINI

Var haline elvereni işle. Öfke baldan tatlıdır. Sanki sen ne yaparsın?

İRİNİ

Canıma tak ediyor, ölümü gözüme alır, canıma kıyarım. Denize düşen yılanı sarılır.

YORGAKI DANDINI

Ah, bak ne güzel! Biz de seyrederez.

İRİNİ

Yok, pek öyle demeyiniz. Bizim aramız fena olacağını bilirler, beni burada ölü bulurlar, elbette benim de dölüm düşüm acısını sizde komazlar. O vakit intikamım sizden çıkar, kaşınacak urnak bulamazsınız, ama düşman ölsün de ben de elden gideyim gam değil

YORGAKI DANDINI

O kendi kendini öldürme hevesi çoktan geçti. O çamlar şimdi bardak oldu.

İRİNİ

Ey, bana bak kapıyı açmazsanız, ahtım olsun, yeis insana neler yaptırdığını siz gözünüzle görürsünüz o vakit ayaklarınız suya erer.

YORGAKI DANDINI

Boş lâkırdı, hep martaval. Korkutacaksın, öyle mi? Asılırsan bâri frengi sicimiyle asıl.

İRİNİ

Ey zalim, başka çarem kalmadı, sen istedin; işte bak göre, sözüm boşuna mı imiş! (kendini çakı ile vurur gibi yapar ve uzanıp yatar.) Eyvah can elden gitti! Yarabbi şu zâlimde ahımı koma. Bana katı yürekli olan, cezasını bulsun, ah!

YORGAKI DANDINI

Vay başımı belâya sokmak için hain bir şey yapmasın, dur bir mum bulayım da bakayım bir şuna!

MECLİS IX.

YORGAKI DANDINI, KATINKO

İRİNİ, Katinko'ya.

Katinko, sen kapının kanadına yaman,

MECLİS X.

İRİNİ, KATİNKO, Yorgaki Dandini çıkardışarıya çıkamaz
içeri girerler kapıyı kaparlar: YORGAKİ DANDİNİ
çinde bir şamda: la.

YORGAKİ DANDİNİ

Acap karı bana bu kötülüğü de etti mi? (yalnız ve
etrafı aradıktan sonra.) Ama kimse yok, bre kaçmış Ben
bildiydim ya, yalan olduğunu! Beni kandıramıyacağını
derketmiş, defolmuş. Cehenneme! (Girmek için evinin
kapısını yokladıktan sonra) Vay kapı kapanmış yahu!
Tez kapıyı açınız!

NECLİS XI.

İRİNİ, KATİNKO, perçereden: YORGAKİ DANDİNİ

İRİNİ

Kimdir o! Vay siz misiniz? Bu saat nereden gelir-
siniz? Bak şu hayırlı ağanın kıyafetine! İnsan evine
böyle tanyeri ağaracağı vakit mi gelir? Koca diyecek
doğru, salih, evli barklı adam bu taşkınlığı, bu azgın-
lığı nice kullanır?

KATİNKO

Kayıneni! Bütün gece serhoşluk edip hortlayıp
zavalı bir taze Kokoniçayı böyle evinde yalnız bırakıp
sürtmek, rüsvaylık etmek, adam evlâdına yaraşır mı
açaba?

Fasıl 3 Meclis X.

YORGAKI DANDINI

Ne diyorsunuz ? Siz hani...

İRİNİ

Haydi haydi! Saygısız! Sallapatı! Horiyat baldırı çıplak! Kibalesi elinde, ipi belinde namert.. Senin azgınlığından ben artık usandım, bıktım! Canımdan bezdim. Anama babama artık ben de halimin doğrucasını diyeyim.

YORGAKI DANDINI

Vay siz daha korkmayıp ta...

MECLİS XII.

KOSTAKI KAÇIVEI ÂKİ, KOKONA IZMARAĞ-
DA gecelikleriyle: MARKO elinde bir fenerle; İRİNİ,
KATİNKO pencerede: YORGKI DANDİNİ

İRİNİ, babasıyla anasına.

Aman, canım peder bey, aman nireciğim geliniz, şu adamdan benim öcümü siz alınız, halini görsün. Sarhoş olup olup öyle sapıtıyor, çıldırıyor ki ne dediğini bilmiyor; kendine malik değil. Ben tehada korkuyorum... Bana, etmediği bir çekilmez cefa kalmıyor. Bununla, sizden başka kimse başa çıkamaz. Sizi çağırtmış, siz de onun yakası açılmadık garip budalalıklarımı gözünüzle görürsünüz. Bu herif, bütün gece

kendini beklettikten sonra işte bu vakitlerde evine geliyor. Onu söyletmeniz gene benden dünya kadar iştikâ eder. İçip, çakıp, sızıp duşunda gördüğü hryali sayıklar; gerçek diye nakleder Kim bilir neler uydurur: Gece, sokaklara düşüp gezmiye gitmiş diye bana bühtan eder.

YORGA I DANDİNİ, kendi kendine.

Aman *mato* co, ne hain mürai!

KATİNKO

Ah Kokona, gelmiş te bize bağırıp çığırıyor. So-kağa çıktınız, diyor. Belki kendini hâlâ odasında sanıyor. Aman, biz bu adamdan korkarız. Deli olmuş, kurduğundan dönmüyor.

KOSTAKI KAÇİVELÂKİ

Mato papuno, bu nasıl iş? Ne demek olsun bunlar?

KOKONA IZMARAĞDA

Ave ane, bu, edepsizlik, nadanlık! Bizi sokaklara düşürüp böyle maskaralıklar dinletme.

YORGAKI DANDİNİ

Ben, asla...

İRİNİ

Yok, canım peder, olmaz. Ben, artık böyle kocayı

çekemem. Sabrım yandı, helâk oluyorum. Bana söylemediği kötü söz kalmadı, pek gücüme gidiyor.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, Yorgaki Dandini'ye.

Matospasi-o, Yorgaki fena adammışsınız, ama çok fena adam. Kuru ağaca kan bulaştırırsın. Dilsiz, ağızsız, civan evlâdını böyle nâra yakmak reva değildir ya!

KOKONA IZMARAĞDA

Hu hu hu hu !

YORGAKI DANDINI

Ama, ben de bir kerecik...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Var arlanda yere gir.

YORGAKI DANDINI

Canım bir çift söz...

İRİNİ

Ha, söyletiniz onu. Söyletiniz, bakınız neler dinletir. Ama, kendi lâyiğini söyler.

YORGAKI DANDINI, kendi kendine,

Artık bunaldım. Artık apıştım, adamlar! Amanım yandı,

KATINKO

İçe içe öyle hallere girmiş ki nefesine kimse dayanmaz. Kokosu buraya kadar çıktı.

YORGAKI DANDINI

Yalvarırım, kayın peder, niyaz ederim beyzade, beni de bir kerecik..

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Biraz çekiliniz. Aman, ne taaffün! *To kardiyama puni.*

YORGAKI DANDINI

Aman Kokona, canım Tomaniça, *sas perikalo*, beni de...

KOKONA IZMARAĞDA

Püfff, koku ortalığı tuttu. İçim kalktı. Aman, yakın gelmeyiniz. Bâri uzaktan söyleyiniz.

YORGAKI DANDINI

Of, canım yanıyor, aman! İşte, uzaktan söyleyim canım: İki gözüm hakkı için, başınız hakkı için gece o çıktı taşra. Ben yatakta idim, bir müddet kıpırdamadım.

İRİNİ

İşte demedim mi? Kurdu...

KATINKO

Ya, ya! Dosta düşman bakışlı. Belli ya, yakışmış kılığına.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, Yorgaki Dandini'ye.

Haydindi Dandini, böyle dört ayağını bir yere getirip te benim sakalıma soğan doğramak? (İrini'ye.) Kızım, aşağı geliniz.

MECLİS XIII.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, KOKONA IZMARAĞDA,
YORGAKI DANDİNİ, MARKO

KOKONA IZMARAĞDA

E'âto kato, matyamu, ciğerakimu!

YORGAKI DANDİNİ

Allah Allah, yandım, ama canımı çıksın ki ben evimden çıkmamıştım. O bir kere...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Matayikiyân. Susundu. Bunlar çekilir delilik değil, *sopata tora, ti maskaralikiya!*

YORGAKI DANDİNİ

Mevlânın kabrına uğrayım, selâmete ermiyeyim ki o...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ey, pek baş ağrıttınız. Tadı kaçtı. Sizin ettiğiniz rabitasızlığa zevcenizden özür edip te hemen af dilemiye bakınız şimdi.

YORGAKI DANDİNİ

Ne? Ben mi o karıdan?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ha, şimdi fenalaşır artık ha. Ağız açıp cevap verecek olursanız bizlerle oyun oynamayı artık size gösteririm ha.

YORGAKI DANDİNİ

Ah Yorgi, ah Dandini. Kıydın kendine.

MECLİS XIV.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, KOKONA IZMARAĞDA,
İRİNİ, YORGAKI DANDİNİ, KATINKO,
MARKO

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Kızım, geliniz bakalım. Kocanız sizin affinizi rica etsin.

İRİNİ

Ben mi ona affedeceğim? Bana demediği kalmadı,

nasıl unutamayım onları? Nasıl yüz yüze bakacak? Yok, yok, *patıramu*, gönlüm razı olup ta buna katlanamaz. Ben, artık onunla dirlik edemem.

KATINKO

Ah, ya nasıl yüreciğiniz dayansın?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Ayrılmak; gürültüsüz, rezaletsiz olmaz. Dile geliriz. Namusumuz belâsı çekmeli. Kibar kısmı zehir yutsa hazmetmeli. Hasımı sükûtle yormalı, yıldırma. Bu sefer sabredip siz akıllık etmeli, uymamalı.

İRİNİ

Ettiği namertliklerden sonra ben nasıl tahammül edeyim? Yok, yok, olmaz. İçerim kabul etmez. Çekcek halim kalmadı. Mümkün değil istemem.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Bunu, artık, hatırım için kabul edeceksin, *palâkimu*! Sana, benim emrimdir.

İRİNİ

Ah, emrinize ne diyebilirim; benim de ağzım kapanır. Boynum eğridir, emrinizle ateşe girerim.

KOKONA IZMARAĞDA

Ah, evlâdım! *Çiğeraki*!

KATINKO

Ah canım, ne de kuzu gibi yumuşak başlı. Ah, dilsiz kuzu. Senin köpeğin olsun Katinko. Senin düşmanın kör olsun da ateşe düşsün hicabından.

İRİNİ

Ah, bana olan sitemler ne kadar acı olsa gene size itaat etmek borcumdur. Her şeye katlanırım. Ama, yarın gene edeceği odur. Bellidir ki huylu huyundan geçmez. Alışmış kudurmuştan beterdir. Tüyü değiştir gene bildiğini işler.

KATINKO

Kuzucuğum, vah dilsiz kuzu! Ah. ana baba bir taneciği!

KOKONA IZMARAĞDA

Hu hu, hu hu!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Mato kalpakimu, biz ona rabita veririz.

YORGAKI DANDINI

Ah, ölür müsün; öldürür müsün?

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Gel damat, diz çökünüz.

YORGAKI DANDINI

Diz mi ?

KOSTYKI KAÇIVELÂKI

Haydi bakayım, çok söylenmeyiniz. Çabuk diz çökünüzdi.

YORGAKI DANDINI, elindeki şamdanladız çöker, kendi kendine.

Eyyvah Dandini, kendin ettin.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Söyle bakayım : A Kokoniça size yalvarırım. Bana...

YORGAKI DANDINI

A Kokoniçe, size yalvarırım, bana...

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Şu ettiğim münasebetsizlikleri affeyleyiniz, pişman oldum.

YORGAKI DANDINI

Şu ettiğime pişman oldum. (Kendi kendine.) Seni aldığımıza, hain!

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

Bir daha etmiyeceğime tövbe.

YORGAKI DANDINI

Tövbeler tövbesi. Nasuh nusuh, ah canı çıksın.

KOSTAKI KAÇIVELÂKI, Yorgaki Dandini'ye.

İşte damat, gözünüzü açınız; yoksa ben gözünüzü açarım. Bu, son deliliğiniz olsun. Bir dahasını çekmem ha, bilmiş olunuz.

KOKONA İZMARAĞDA

Mati zoi o, bir daha böyle dersenez karınızın kimlerin evladı olduğunu biz bildiririz. O, ana baba evladıdır. Ah, evlâdım *ciğerakını!*

KOSTAKI KAÇIVELÂKI

İşte gün doğacak. Tanyeri ağardı. Şafak atıyor, güneş bile doğuyor. Gidelim. Evinize varıp uslu görünmiye bakınız. (Karısına.) *Kokonamı*, varıp istirahat edelim.

MECLİS XV.

YORGAKI DANDINI, yalnız.

Artık, ben vazgeçtim. Derdime bir ilâç bulacağım dahi yoktur. Eğer, damdan düşse bu karı, dört ayak üzere düşer. Benim gibi; evlenmezden karısını iyi sorup soruşturmayan ahmak nihayet bir zalim eline geçerse, onun ehven ilâcı, koşup baş aşağı derin bir kuyuya atılmaktır. Hemen gamı zevkedip, ömür oldukça zirciri sürümelî. Ah, sen ettin kendine, a Yorgi, a Dandini !

Yorgaki Dandini burada bitti.